

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра загальної і медичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи
професор О.М. Власенко
« 02 » вересня 2024р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ.
ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ»

Освітній рівень	<u>другий (магістерський) рівень</u>
Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>224 «Технології медичної діагностики та лікування»</u>
Освітня програма	<u>«Лабораторна діагностика»</u>

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи психології та педагогіки. Психологія спілкування» укладена для підготовки фахівців галузі знань 22 «Охорона здоров'я», другого (магістерського) рівня, спеціальності 224 «Технології медичної діагностики та лікування» для студентів I курсу Навчально-наукового інституту громадського здоров'я та профілактичної медицини.

Лазуренко О.О., кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної і медичної психології НМУ імені О.О. Богомольця, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної і медичної психології НМУ імені О.О. Богомольця

Протокол від «13» червня 2024 року №22

Завідувач кафедри, професор _____ **М.М. Матяш**

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні Циклової методичної комісії за спеціальністю 224 «Технології медичної діагностики та лікування» НМУ імені О.О. Богомольця
Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова комісії Циклової методичної комісії за спеціальністю 224 «Технології медичної діагностики та лікування» НМУ імені О.О. Богомольця

канд.мед..наук, доцент _____ **І.С. Танасійчук**

Перезатверджено:

На 20__ - 20__ н. р. _____ «__»__ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__ - 20__ н. р. _____ «__»__ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__ - 20__ н. р. _____ «__»__ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__ - 20__ н. р. _____ «__»__ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3 кредити	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	Вибіркова
Модуль – 1	Спеціальність: 224 «Технології медичної діагностики та лікування»	Рік підготовки: 1
Змістовних модулів – 1		Семестр: 1 або 2
Індивідуально-дослідне завдання: Сучасні українські психологічні школи.		Лекції: 10
Загальна кількість годин - 90		Практичні заняття: 20 години
Тижневих годин: аудиторних – 2; самостійна робота студента – 6	Освітній рівень: другий (магістерський) рівень	Самостійна робота: 60 годин
		Вид контролю: диференційований залік

2. МЕТА, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Мета:

- надання можливості студентам оволодіти системою психолого-педагогічних знань, основних категорій психології та педагогіки, ознайомити студентів з загальними поняттями та закономірностями психічної діяльності людини, ознайомити із закономірностями формування та основними властивостями психічних процесів особистості, емоційно-вольової сфери та індивідуальними особливостями людини; забезпечити формування на цій основі психологічних умінь, що є одним з важливих елементів у професійній підготовці та майбутній діяльності лікаря-лаборанта;
- оволодіти основними категоріями та поняттями психології спілкування; ознайомити із закономірностями формування потреби в спілкуванні в процесі онтогенезу; поняттям вербальної та невербальної комунікації; розгляд перцептивних механізмів та ефектів соціальної перцепції; аналіз причин виникнення труднощів у спілкуванні; сприяти вирішенню питань побудови та організації міжособистісної взаємодії в колективі, в аналізі різного роду професійних ситуацій;

Результати навчання:

Знати та розуміти предметні області професійної діяльності та застосовувати на практиці; методи аналітичного аналізу та застосування набутих знань; тактики спілкування, закони та способи комунікативної поведінки; методики та стратегії спілкування, свої громадські права та обов'язки; методи оцінювання показників якості.

Вміти виявляти, аналізувати, формулювати та вирішувати проблеми, що визначені особливостями галузі; використовувати новітні інформаційні та комунікаційні технології; проявляти визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих на себе обов'язків; адекватно оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; співпрацювати в команді, що вимагає набути навички міжособистісної взаємодії; обирати моделі спілкування, щоб діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та громадсько свідомо; розуміти природу та сутність психіки людини, розрізняти свідомі та несвідомі форми прояву психіки

людини; спостерігати, аналізувати, узагальнювати та систематизувати психологічні факти; визначати індивідуально-психологічні відмінності особистості за їх проявами у діяльності та спілкуванні, а також враховувати індивідуальні особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної допомоги; застосовувати теоретичні знання з психології у повсякденному житті та майбутній професійній діяльності формувати в собі активні позитивні риси особистості фахівця.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Основні критерії:

- Правильність, повнота та обсяг знань, їх точність
- Якість відповіді студента (обґрунтування, грамотність, чіткість)
- Навички використання теоретичних знань та вмій.

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах, що виставляються на кожному практичному занятті за відповідною темою, кількістю балів за виконання індивідуального завдання. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багато бальною шкалою. Студент отримує позитивну оцінку, якщо він виконав усі види робіт, передбачених навчальною програмою з дисципліни, відвідав усі лекції та практичні заняття, визначені тематичними планами, а за наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність і виконання індивідуального завдання – 200 балів. Мінімальний пороговий рівень оцінки – 111 балів.

Орієнтовні норми оцінювання відповідей студента:

«Відмінно» – якщо студент глибоко і всебічно знає зміст курсу, ознайомлений з рекомендованою навчально-методичною літературою, науковими першоджерелами, логічно і самостійно мислить, буде правильно і повно відповідь, що викладена літературною мовою у логічній послідовності, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує матеріал із профілем медичного вищого навчального закладу, демонструє високий рівень засвоєння знань, протягом семестру отримувач переважно “5”.

«Добре» – коли студент твердо знає курс і рекомендовану літературу, добре засвоїв матеріал і аргументовано викладає його, висловлює свої міркування про ті чи інші психологічні феномени, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу. Недоліки легко виправляються при відповідях на додаткові запитання викладача. Протягом семестру отримувач переважно “4”.

«Задовільно» – якщо студент в основному знає курс, ознайомлений з рекомендованою літературою, але непереконливо відповідає, плутає терміни, невпевнено почувається, демонструє розуміння навчального матеріалу при недостатній повноті засвоєння понять або непослідовному викладі матеріалу, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом. Протягом семестру відповідав в основному на “3”.

«Незадовільно» – коли студент не опанував зміст курсу, вкрай слабо знає загальну літературу курсу, не володіє науковими фактами, визначеннями, категоріями, правилами та законами. Відсутнє загально гуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Відповідь неправильна, студент виявляє незнання основних понять предмету. Часто пропускав лекції. На заняттях отримувач в основному “2”.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту, дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 5. Здатність працювати в команді

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

Спеціальні:

СК 6. Здатність компетентно та професійно взаємодіяти з клієнтами лабораторії, зокрема, з пацієнтами та їх оточенням, а також колегами та іншими фахівцями, застосовуючи різні методи комунікацій

СК 17. Здатність провадити освітній процес з дотриманням базових дидактичних принципів, поєднання традиційних та інноваційних технологій навчання

Результати навчання з дисципліни:

ПРН 7. Демонструвати поглиблення базових знань за допомогою самоосвіти, демонструвати вміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег, демонструвати здатність обміну досвідом з іншими спеціалістами

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Основи психології. Основи педагогіки.

Змістовий модуль. Предмет, завдання, методи психології та педагогіки.

Тема 1. Психологія особистості та діяльності. Загальне поняття про особистість. Сучасні психологічні теорії особистості. Психологічна структура особистості. Біологічне та соціальне в особистості. Співвідношення понять “людина”, “індивід”, “особистість” та “індивідуальність”. Активність особистості та її джерела. Спрямованість особистості та її компоненти. Потреби та мотиви, їх види. Цілі та інтереси. Ідеали і переконання. Світогляд особистості. Самооцінка. Рівень домагань особистості. Основні фактори та умови формування особистості. Формування особистості лікаря.

Поняття про діяльність. Мета і мотиви діяльності. Структура діяльності. Основні різновиди діяльності, їх розвиток у людини. Знання, вміння, навички та звички. Діяльність лікаря та формування професійних умінь і навичок.

Тема 2. Індивідуально-психологічні відмінності особистості. Поняття про темперамент, його роль у психічній діяльності та поведінці. Основні властивості темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту. Теорії темпераменту. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика та діагностика. Врахування особливостей темпераменту пацієнта в професійній діяльності лікаря.

Поняття про характер, його зв'язок із темпераментом. Фізіологічні основи характеру. Структура характеру. Класифікація рис характеру. Типове та індивідуальне в характері. Акцентуації характеру. Формування характеру. Характер та індивідуальність людини. Характер і професійна діяльність лікаря.

Поняття про здібності. Задатки як природні передумови розвитку здібностей. Види здібностей. Рівні розвитку здібностей. Індивідуальні відмінності у здібностях людей, їх діагностика. Зв'язок темпераменту, характеру і здібностей. Здібності в професійній діяльності лікаря.

Тема 3. Увага. Відчуття та сприймання. Поняття про увагу як особливу форму психічної активності. Фізіологічна основа уваги. Класифікація видів уваги. Характеристика основних властивостей уваги. Індивідуальні відмінності уваги. Неуважність та її причини. Значення уваги в професійній діяльності лікаря.

Загальна характеристика пізнавальних процесів. Поняття про відчуття. Фізіологічна основа відчуттів. Основні властивості відчуттів. Чутливість аналізаторів, пороги чутливості. Класифікація і різновиди відчуттів. Больові відчуття. Індивідуальні відмінності відчуттів, їх діагностика. Поняття про сприймання. Фізіологічна основа сприймання. Характеристика основних властивостей сприймання. Види сприймання. Поняття про ілюзії та галюцинації. Індивідуальні відмінності сприймання, їх діагностика. Відчуття та сприймання в професійній діяльності лікаря.

Тема 4. Пам'ять. Мислення та уява. Поняття про пам'ять. Психологічні теорії пам'яті. Класифікація видів пам'яті та їх взаємозв'язок. Характеристика основних процесів пам'яті. Запам'ятовування та його різновиди. Умови ефективного запам'ятовування. Збереження, умови збереження інформації. Відтворення та його різновиди. Забування та його причини.

Індивідуальні відмінності пам'яті, їх діагностика та розвиток. Пам'ять в професійній діяльності лікаря. Поняття мислення та розуміння його специфіки у порівнянні з безпосереднім чуттєвим відображенням. Соціальна природа мислення. Основні теорії мислення. Психологічна характеристика мислення як процесу вирішення задач. Поняття проблемної ситуації. Розумові операції як основні механізми мислення. Логічні форми мислення. Класифікація видів мислення. Індивідуальні відмінності мислення, їх діагностика та розвиток. Прояв інтелектуальних здібностей у професійній діяльності лікаря.

Поняття про уяву та її своєрідність як пізнавального процесу. Фізіологічна основа уяви. Класифікація видів уяви, їх характеристика. Мрія як особливий вид уяви. Прийоми створення образів уяви. Уява і особистість. Уява в професійній діяльності лікаря.

Тема 5. Емоційно-вольова сфера особистості. Поняття про емоції та почуття. Психологічні теорії емоцій. Фізіологічні основи емоцій та почуттів. Вираження емоцій та почуттів. Форми переживання емоцій та почуттів. Види емоцій. Види почуттів. Вищі почуття. Основні параметри емоційного процесу. Емоції і здоров'я людини. Врахування емоційного стану пацієнта в процесі лікування. Роль емоційних станів у регуляції поведінки та діяльності людини. Діагностика емоційної сфери особистості.

Поняття про волю. Фізіологічна основа волі. Психологічні теорії волі. Поняття про довільну та мимовільну дію. Проста та складна вольова дія, їх аналіз. Поняття про вольове зусилля та силу волі. Безвілля та його причини. Основні вольові якості особистості, їх формування. Вольові якості лікаря та їх значення в професійній діяльності.

Тема 6. Загальна характеристика основних категорій педагогіки. Поняття про педагогіку як науку. Предмет та об'єкт педагогіки. Характеристика основних категорій педагогіки. Основні завдання педагогічної науки. Структура педагогіки. Медична педагогіка. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Педагогіка та психологія. Педагогіка та медичні науки. Медична психологія та медична педагогіка. Методологія педагогіки. Методи педагогічного дослідження. Вдосконалення методів педагогічних досліджень в сучасному світі. Втілення досягнень педагогічної науки в медичну практику. Значення педагогіки у професійній діяльності лікаря.

Змістовий модуль 2. Психологія спілкування.

Тема 7. Спілкування як феномен психології. Поняття спілкування в психології. Категорія спілкування: визначення, структура, функції (інформаційно-комунікативна, регуляційно-комунікативна, афективно-комунікативна). Види спілкування. Формування потреби в спілкуванні в процесі онтогенезу. Афіліація та альтруїзм як складові потреби в спілкуванні. Показники незадоволеності потреби в спілкуванні. Специфіка спілкування особистості в групі. Етапи входження особистості в групу. Рівні інтеграції особистості в групу. Труднощі спілкування особистості в групі. Дезінтеграція особистості в групі: причини та наслідки. Поняття деіндивідуалізації особистості в групі. Особливості формування неформальних стосунків у спілкуванні. Стили спілкування. Культура спілкування.

Тема 8. Комунікація як одна із сторін спілкування. Поняття комунікації, її складові. Види комунікації: вербальна та невербальна комунікація. Види невербальної комунікації. Оптико-кінетична, проксемічна, паралінгвістична та інші знакові системи. Проксеміка. Особливості вияву емоцій людини через невербальне спілкування. Міміка обличчя. Візуальне спілкування. Значення жестів, дистанція між співрозмовниками. Значення звуків та запахів при спілкуванні. Вплив невербальної комунікації на розуміння людьми один одного. Основи вербальної комунікації. Види вербальної комунікації. Слухання як основний елемент вербальної комунікації. Види слухання. Методика задавання запитань в процесі слухання. Публічний виступ як одна із форм вербальної комунікації. Структура та правила публічного виступу.

Тема 9. Перцептивна та інтерактивна сторони спілкування. Роль соціальної перцепції у процесі взаєморозуміння. Закономірності формування симпатії до інших людей. Аналіз перцептивних механізмів (ідентифікація, емпатія, егоцентризм, рефлексія, стереотипізація). Ефекти соціальної перцепції (ефект ореолу, ефект первинності та новизни, ефект пріоритету,

ефект поблажливості, каузальна атрибуція). Поняття інтеракції. Основні види взаємодії в спілкуванні. Ритуали та маніпуляції як види взаємодії. Довіра та псевдодовіра у спілкуванні.

Тема 10. Основні правила спілкування лікаря та пацієнта. Спілкування лікаря та пацієнтів різних вікових груп. Спілкування лікаря з родичами пацієнта. Спілкування в робочому колективі. Проблема професійного вигорання. Поняття етики спілкування. Поняття гідності та толерантності. Терпіння, витривалість. Довір'я і розуміння. Гуманізація спілкування. Обмін духовним потенціалом при спілкуванні лікаря та хворого. Поняття ятрогенного захворювання. Причини, шляхи запобігання ятрогеній. Значення слова лікаря на надію на видужання хворого. Особливості першої зустрічі лікаря з хворим. Правила поведінки лікаря при прийомі хворого в кабінеті. Спілкування лікаря та хворого в стаціонарі.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	л	п	сам.р.
Модуль 1. Основи психології та педагогіки. Психологія спілкування / ЕК				
Змістовий модуль 1. Основи психології. Основи педагогіки.				
Предмет, завдання, методи психології та педагогіки. Поняття про особистість. Особистість та діяльність.	10	2	2	6
Поняття про пізнавальну діяльність особистості. Увага. Відчуття та сприймання.	10	2	2	6
Пам'ять. Мислення та уява.	8	-	2	6
Емоційно-вольова сфера особистості.	8	-	2	6
Загальна характеристика основних категорій педагогіки.	8	-	2	6
Змістовий модуль 2. Психологія спілкування				
Поняття спілкування в психології. Категорія спілкування: визначення, структура, функції. Види, стилі, культура спілкування.	10	2	2	6
Комунікація як одна із сторін спілкування. Поняття комунікації, її складові. Види комунікації.	8	-	2	6
Перцептивна та інтерактивна сторони спілкування. Аналіз перцептивних механізмів	8	-	2	6
Основні види взаємодії в спілкуванні. Ритуали та маніпуляції як види взаємодії.	10	2	2	6
Основні правила спілкування лікаря та пацієнта. Спілкування в робочому колективі	10	2	2	6
ВСЬОГО ГОДИН:	90	10	20	60

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ п.п.	Тема	К-ть годин
1.	Предмет, завдання, методи психології та педагогіки. Поняття про особистість. Особистість та діяльність.	2
2.	Поняття про пізнавальну діяльність особистості.	2
3.	Поняття спілкування в психології. Категорія спілкування: визначення, структура, функції. Види, стилі, культура спілкування.	2

4.	Основні види взаємодії в спілкуванні. Ритуали та маніпуляції як види взаємодії.	2
5.	Основні правила спілкування лікаря та пацієнта. Спілкування в робочому колективі	2
	ВСЬОГО ГОДИН:	10

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Основи психології та педагогіки. Психологія спілкування» семінарські заняття не заплановані.

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п.п.	Тема	К-ть годин
1.	Предмет, завдання, методи психології та педагогіки. Поняття про особистість. Особистість та діяльність.	2
2.	Увага. Відчуття та сприймання.	2
3.	Пам'ять. Мислення та увага.	2
4.	Емоційно-вольова сфера особистості.	2
5.	Загальна характеристика основних категорій педагогіки.	2
6.	Поняття спілкування в психології. Категорія спілкування: визначення, структура, функції. Види, стилі, культура спілкування.	2
7.	Комунікація як одна із сторін спілкування.	2
8.	Перцептивна та інтерактивна сторони спілкування.	2
9.	Основні види взаємодії в спілкуванні.	2
10.	Основні правила спілкування лікаря та пацієнта. Спілкування в робочому колективі	2
	ВСЬОГО ГОДИН:	20

8. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Основи психології та педагогіки. Психологія спілкування» лабораторні заняття не заплановані.

9. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ п.п.	Тема	К-ть годин
1.	Предмет психологічної науки. Історія розвитку психологічної науки. Основні тенденції розвитку психологічних явищ і знань у сучасному світі.	3
2.	Розвиток психіки і свідомості.	3
3.	Психологія особистості в теорії та практиці.	3
4.	Діяльність та її різновиди.	3

5.	Спілкування як специфічний різновид діяльності.	3
6.	Фізіологічні механізми пізнавальних та емоційно-вольових психічних процесів, темпераменту, характеру.	3
7.	Психологічні теорії пам'яті, мислення та емоцій.	3
8.	Історія педагогічної науки. Актуальні ідеї сучасної освіти в Україні.	3
9.	Розвиток особистості в процесі виховання і навчання. Психологічна характеристика вікових етапів розвитку особистості.	3
10.	Своєрідність педагогічної діяльності в процесі виховання та навчання різних вікових груп.	3
11.	Структура освіти. Педагогіка вищої школи як галузь сучасної загальної освіти.	3
12.	Характеристика напрямків виховного процесу (розумове, моральне, трудове, естетичне, фізичне, родинне виховання).	3
13.	Культура мови і мовлення як психолого-педагогічна проблема (словниковий запас, шляхи оволодіння культурою мови, самовираження особистості в мові, виховання мовленнєвої культури лікаря).	3
14.	Спілкування як потреба людини.	3
15.	Характеристика комунікативної сторони спілкування.	3
16.	Особливості рольової міжособистісної взаємодії.	3
17.	Психологічні основи впливу в процесі спілкування.	3
18.	Конфлікти у медичній сфері.	3
19.	Застосування управління конфліктом до вирішення будь-якої проблеми.	3
20.	Етика медичного спілкування як прояв культури почуттів.	3
	ВСЬОГО ГОДИН:	60

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі - ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Вид ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ - підготовка повідомлення або написання повідомлення-відповіді (на основі опрацювання першоджерел) на запропоновані завдання чи запитання:

1. Напишіть твір-есе «Спілкування як потреба життя».
2. Спостерігаючи за власним життям і життям інших, визначте можливий вплив вміння спілкуватися на становлення людини як особистості та фахівця. Проілюструйте прикладами цю залежність (кореляцію).
3. Виберіть особу, з якою ви часто спілкуєтеся і спробуйте розкрити особливості її комунікативної сфери. Напишіть про це невеликий твір.
4. Опишіть як відбувається спілкування на соціальних рівнях: «індивід-індивід», «індивід-група», «група-соціум». Проілюструйте прикладами.
5. Поясніть в чому подібність та відмінність людської мови та «мови» тварин. Наведіть вагомі докази того, що мовленнєва діяльність властива лише людині.

6. Спостерігаючи по телевізору політичні промови сучасних політиків, визначте як вони відрізняються від інших форм спілкування, своєю емоційністю, чіткістю, насиченістю, дієвістю. Проілюструйте прикладами відмінність однієї політичної промови від іншої. В чому тут криється таємниця успішності чи не успішності промови, на вашу думку?
7. Дайте тлумачення невербальної поведінки людини в такому прикладі. Людина сидить під час бесіди схрестивши руки на грудях, поклавши ногу на ногу. Долонь не було видно майже зовсім. Погляд зустрічається з співбесідником 1/3 часу. Відповіді супроводжуються потиранням повіки та дотиком до носа.
8. Які стратегії поведінки в конфлікті ви знаєте? Визначте стратегію поведінки, яка вам імпонує найбільше і обґрунтуйте свою відповідь.
9. Наведіть приклад конфлікту з зазначенням всіх його основних елементів та фаз. Визначте, на якій фазі розвитку знаходиться описаний вами конфлікт, тип конфлікту і варіанти його типології.
10. Виведіть основні психологічні причини і види конфліктів. Перерахуйте найбільш типові для Вас конфліктогени спілкування та конфліктогени, на які Ви найбільш боляче реагуєте. Прослідкуйте, чи є між ними зв'язок, і якщо є, то який.
11. Опишіть будь-який конфлікт, який був у вашому житті, визначте в ньому елементи формули конфлікту і зобразіть карту конфлікту. Намагайтесь проаналізувати, які тактики поведінки використовуються учасниками конфлікту, і відповідно, чи можна вирішити такий конфлікт. Які методи для конструктивного вирішення Ви запропонуєте?
12. Напишіть твір-есе «Мої конфліктогени спілкування» (з заповненням таблиці. Див. додаток).
13. За переліченими нижче положеннями назвати метод психологічного дослідження:
- дослідник не втручається в перебіг психічних процесів;
 - дослідник сам створює умови для виникнення психічних явищ, які цікавлять його;
 - здобуваються знання про психіку, що не залежать від суб'єктивних факторів дослідника (таких, як думка, оцінювання тощо);
 - визначається психіка людини в процесі її звичайної діяльності;
 - вивчаються об'єктивні причини та умови, від яких залежить певне психічне явище.
14. Особистість, як відомо, являє собою єдність природного і соціального. Покажіть на прикладах, що в особистості людини є від природи, а що формується під впливом соціальних чинників. В наведених нижче прикладах вкажіть, що відноситься до внутрішньої діяльності, а що до зовнішньої, які процеси тут задіяні:
- Вам принесли історію хвороби людини, якій зроблено операцію. Завтра вона має бути переведена в палату, яку ви ведете. Відповідно до історії хвороби ви плануєте перелік маніпуляцій, які необхідно буде здійснити, коли хворий поступить у вашу палату.
 - Хворий поступив у вашу палату. Ви проводите всі необхідні маніпуляції. Про яку діяльність йде мова?
15. Визначте мотиви поведінки кожного з учасників, в описаних нижче випадках:
- Лікар-інтерн декілька разів скликав консилиум біля ліжка хворого, який страждав систематичними приступами головного болю нервового характеру. Оскільки заспокійливі засоби не допомагали, тоді він заявив: “Якщо не будете себе вести як слід, відправлю в закрите відділення!”
 - Лікар говорить дівчині, яка прийшла вперше на обстеження: “Не бійся!”, хоча вона і не думала боятися.
 - Чоловіка похилого віку привозять на обстеження в лікарню. Лікар зауважив: “Скільки років? Вісімдесят? Пожив досить, не дивно, якщо щось і трапиться...”
 - Головний лікар після невчасно зробленої процедури під час нічного чергування вичитує чергового лікаря: “Як так можна! Працюєте, далі нікуди! Це просто жахливо! Ви ніколи нічого вчасно не робите!”
16. Прокоментуйте свою навчальну діяльність, як один із видів діяльності.
17. Сформулюйте 15 якостей особистості лікаря. Які мотиви діяли у вас при формуванні

даних якостей?

18. Міжособистісний конфлікт – це ситуація, де дійові особи переслідують несумісні цілі та реалізують протилежні цінності або одночасно прагнуть досягнення такої мети, якої може досягнути тільки одна із сторін. Ці конфлікти можна класифікувати за такими напрямками:

- а) за результатом “корисності”: конструктивний і стабілізуючий;
- б) за мотивацією: позитивний і негативний;
- в) за обсягом: широкий і локальний;
- г) за керівництвом: керований і некерований;
- д) за часом протікання: короткостроковий, довгостроковий, разовий, повторний;
- е) за кількістю учасників: особистість - особистість, особистість – група, дві або більше груп одного колективу;
- ж) за джерелом виникнення: об’єктивний і суб’єктивний, істинний і хибний;
- з) за формою вираження: вербальний і невербальний, внутрішній і зовнішній, навмисний і спонтанний тощо;
- і) за типом структурних взаємовідносин: конфлікти по “вертикалі” і по “горизонталі”;
- к) за силою емоційного впливу на учасників конфлікту: сильний і слабкий;
- л) за результативністю: позитивний і негативний.

Дайте соціально-психологічну оцінку даним видам міжособистісних конфліктів і зробіть спробу визначення стратегії власних дій у відповідних ситуаціях.

19. Проаналізуйте основні стилі розв’язання конфліктів у студентському середовищі (на конкретному прикладі з життя вашої групи).

20. Яка властивість відчуттів виявляється в кожному прикладі, наведеному нижче?

- а) побувши в приміщенні, людина скоро перестає відчувати запах горілого, хоча людина, яка тільки-но увійшла, виразно відчуває його;
- б) при збільшенні освітлення в залі, звуки, які доносились зі сцени, стали здаватися глядачам голоснішими.

21. Проаналізуйте описані нижче ситуації та назвіть види відчуттів у наведених прикладах.

- а) “Перед сходом сонця прохолода, а він босоніж, без кепки. І куртки в нього немає. Шкіра у хлопчика стала пухирчаста, губи посиніли, він зщулювся, намагався глибше засунути руки в кишені...”
- б) “І в цю хвилину Юрко відчув велику спрагу, палило вуста. А вода за ґратами дзюрчала. Ставало нестерпно.”
- в) “Короткий й різкий приступ змусив Ольгу прокинутись. Щось тупе, дуже важке било з середини по хребту, і, повитиравши долонями мокрий, холодний лоб, вона спробувала спустити ноги з ліжка. Новий поштовх – і вона, щоб не закричати, затримала дихання, закусила губу...”
- г) “Людина з закритими очима чітко розрізняє, наскільки її рука піднята чи опущена, наскільки вона зігнута в лікті; нахиляється голова прямо чи вбік.”

22. Про яке явище йде мова нижче:

- В жаркий літній день ви йдете купатися, стрибаєте у воду і спочатку вона здається вам дуже холодною, але через деякий час ви вже не відчуваєте холоду?
- 27. Чому світлові реклами побудовані так, що світло в них то засвічується, то гасне? Поясніть.

23. За допомогою якого психічного процесу ви зможете подати повний словесний портрет кількох знайомих, яких зустріли годину-другу тому?

24. Вкажіть, які види пам’яті та процеси проявляються в описаних нижче прикладах:

а) Студент ходить по кімнаті і вчить матеріал з психології. На завтра його треба знати для складання заліку.

б) Студент, готуючись до практичного заняття, знайшов потрібний параграф, почав його читати і радісно скрикнув: “Я це все знаю, викладач розказував на занятті”. А наступного дня одержав “2”, бо не зміг переказати навіть зміст параграфа.

25. Визначте вид пам’яті:

- а) після зустрічі із старими знайомими він поринув у спогади про минуле, йшов, не зважаючи на зустрічних перехожих, на будинки, поряд з котрими він проходив, і непомітно для самого себе опинився біля воріт свого будинку.
- б) одного роза актор повинен був несподівано для себе замінити іншого актора і протягом одного дня вивчив його роль: під час вистави актор знав її досконало, однак після вистави він цілковито забув увесь текст.
- в) Бесіда двох драматургів: коли я пишу будь-яку сцену, я чую її. Чую голос кожної дійової особи. А я бачу сцену, герої ходять, щось роблять. Знаєте, де я подумки знаходжусь? В середині партнера.
26. Поясніть, в якій групі студенти краще запам'ятають матеріал і чому? В двох групах студентів провели нове практичне заняття. В першій групі повідомили, що матеріал заняття буде перевірятися на екзамені в кінці сесії. В другій групі такого повідомлення не зробили. В обох групах перевірили матеріал через два тижні.
27. Поясніть, чому багато людей для кращого запам'ятовування вдаються до коротких записів. Чому такий спосіб сприяє кращому запам'ятовуванню матеріалу?
28. Чим пояснити, що студент, який вчить матеріал лише для того, щоб скласти іспит, швидко його забуває?
29. Поясніть, чому деякі люди, неосвічені в медицині, прочитавши описання того чи іншого захворювання, схильні уявляти, що й вони захворіли саме на цю хворобу, що й у них виявляються симптоми цієї хвороби.
30. Чим можна пояснити такий факт:
- Помічено, що після виходу на пенсію у багатьох людей може виникати депресивний стан, інколи погіршується самопочуття.
 - Коли дати людині можливість вибалакатися, поплакати, то їй легше перенести горе.
31. Емоційний стан лікаря часто визначає успіх його діяльності. Опишіть, які емоційні стани виникають у вас під час відвідування лікарні, навчальних аудиторій медичного закладу, читання медичної літератури тощо? Поясніть, що ми називаємо “нормальний” стан лікаря і які емоційні стани вимагають корекції в діяльності лікаря.
32. Оцініть рівень розвитку власних вольових якостей. Дайте пояснення такому твердженню:
33. “Жодна велика перемога неможлива, якщо їй не передує мала перемога над самим собою”.
34. Назвіть типи темпераменту, якому властива така сукупність ознак:
- Людина швидка, нестерпима, неврівноважена, запальна і пряmlinійна. Психічні процеси протікають в неї швидко і інтенсивно. Дії її поривчасті.
 - Людина жвава, рухлива, вразлива, весела, з усмішкою і хитринкою на обличчі, легко піддається своїм почуттям, швидко забуває образи.
 - Людина слабка, легко гальмується, швидко виснажується і повільно відновлюється. Нерішуча. Вона чуйно й тонко сприймає навколишній світ і реагує на нього.
 - Людина з повільним протіканням психічних процесів, з повільними рухами, з високою емоційною вразливістю. Жести і міміка одноманітні, невиразні.
35. Обґрунтуйте за допомогою конкретних прикладів такі твердження:
- Провідну роль у формуванні здібностей людей відіграють суспільні умови їх життя.
 - Здібності людей, будучи за своїм походженням природним явищем набувають суспільно-історичного характеру.
 - Важливою умовою формування здібностей є працьовитість людини, її інтерес, любов до праці.

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання дисципліни застосовуються наступні методи навчання:

- усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;
- розв'язування ситуаційних завдань;

- робота в групах;
- аналіз кейсів;
- круглі столи, дебати з соціально важливих проблем;
- дискусії з проблемних ситуацій;
- реферативні виступи;
- тестування в письмовій формі;
- виконання письмових завдань тощо.

12. МЕТОДИ ФОРМИ КОНТРОЛЮ, РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Методами контролю є: усний, письмовий, програмований, підсумковий контроль.

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є **диференційований залік**.

Диференційований залік з дисципліни «Основи психології та педагогіки. Психологія спілкування» – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу виключно на підставі результатів поточного навчання та виконання завдань самостійної роботи і, відповідно до навчального плану, не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку. На останньому тематичному навчальному занятті, після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної групи оголошує суму балів студента за результатами поточного контролю і за виконання індивідуального завдання.

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах, що виставляються на кожному семінарському занятті за відповідною темою і кількістю балів за виконання індивідуального завдання.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальне завдання студента.

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент при його вивченні для допуску до підсумкового модульного контролю, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів з дисципліни
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90\3.0	2	10	19	15	11	0	10	111

Вага кожної теми у межах курсу в балах має бути однаковою.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх обсягу та значущості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

ЗАГАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Види роботи	Сума балів
Поточна успішність (тем практичних занять – 10; 1 тема – 19 балів)	190
Самостійна (індивідуальна) робота –	10
ВСЬОГО:	200

ШКАЛА ECTS

Успішність навчання студентів визначається за шкалою ECTS, яка є 7-бальною. 5-бальна нормована для успішних студентів

Оцінка за національною шкалою	Границі оцінок ECTS	Оцінка ECTS	Описання
Відмінно	170-200	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
Добре	155 -169	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
	140 - 154	C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
Задовільно	125 - 139	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
	111 - 124	E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
Незадовільно	60 - 110	Fx	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
	1 - 59	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Рекомендована література
2. Мультимедійний лекційний матеріал.
3. **Перелік питань для поточного та кінцевого контролю знань з дисципліни:**
 1. Психологія як наука та науково-практичний комплекс.
 2. Принципи та категорії психологічної науки.
 3. Психологічна наука і суспільна практика.
 4. Роль психології в сучасному суспільстві.
 5. Міждисциплінарні зв'язки психологічної науки.
 6. Проблема несвідомого в психологічній науці.
 7. Професійна діяльність лікаря: психологічна характеристика.
 8. Загальна характеристика проблеми вивчення мотиваційної сфери особистості.
 9. Спілкування і розвиток особистості.
 10. Конфлікти в спілкуванні лікаря з хворим.

11. Стили спілкування.
12. Спілкування як базова категорія в психології.
13. Мовлення як засіб спілкування лікаря з хворим.
14. Використання засобів мови в професійній діяльності лікаря.
15. Сенсорно-перцептивна організація людини.
16. Проблема психологічної типології особистості.
17. Інтелект: основні підходи до розуміння.
18. Будова тіла і особливості психіки.
19. Психологічні теорії пам'яті.
20. Психологічні теорії волі.
21. Емоції та пізнавальні процеси.
22. Вольові здібності людини та їх формування.
23. Розлади мислення та мовлення.
24. Роль темпераменту в психічному розвитку людини та в діяльності лікаря.
25. Роль здібностей у професійному формуванні особистості лікаря.
26. Прояв інтелектуальних здібностей у професійній діяльності лікаря.
27. Формування характеру людини.
28. Психологічні риси характеру та їх вплив на здоров'я людини.
29. Характер у професійній діяльності лікаря.
30. Самовиховання волі майбутніх лікарів.
31. Вольові якості лікаря та їх значення у професійній діяльності.
32. Причини емоційної нестійкості лікарів.
33. Стрес. Стрес фізіологічний і психологічний.
34. Проблеми соціального та біологічного в психічному розвитку індивіда.
35. Емоційні стани, їх роль у регуляції поведінки і діяльності.
36. Формування творчої особистості фахівця.
37. Сучасні методи і форми навчання.
38. Програмоване навчання.
39. Психолого-дидактичні основи проблемного навчання.
40. Технічні засоби навчання та їх дидактичні можливості.
41. Критерії ефективності вузівської лекції.
42. Активізація пізнавальної діяльності студентів у процесі навчання.
43. Психодіагностичні методи у сфері освіти.
44. Емоційна атмосфера на заняттях.
45. Застосування ділових ігор, методичні основи їх розробки.
46. Стан емоційної напруженості людини в навчальній діяльності.
47. Педагогічне спілкування.
48. Педагогічний тренінг.
49. Формування особистості вченого.
50. Труднощі спілкування особистості в групі.
51. Дезінтеграція особистості в групі: причини та наслідки.
52. Поняття деіндивідуалізації особистості в групі.
53. Особливості формування неформальних стосунків у спілкуванні.
54. Поняття комунікації, її складові.
55. Види комунікації: вербальна та невербальна комунікація.
56. Види невербальної комунікації.
57. Вплив невербальної комунікації на розуміння людьми один одного.
58. Види вербальної комунікації.
59. Слухання як основний елемент вербальної комунікації.
60. Види слухання.
61. Методика задавання запитань в процесі слухання.
62. Публічний виступ як одна із форм вербальної комунікації.

63. Структура та правила публічного виступу.
64. Роль соціальної перцепції у процесі взаєморозуміння.
65. Закономірності формування симпатії до інших людей.
66. Аналіз перцептивних механізмів (ідентифікація, емпатія, егоцентризм, рефлексія, стереотипізація).
67. Ефекти соціальної перцепції (ефект ореолу, ефект первинності та новизни, ефект пріоритету, ефект поблажливості, каузальна атрибуція).
68. Поняття інтеракції.
69. Основні види взаємодії в спілкуванні.
70. Ритуали та маніпуляції як види взаємодії.
71. Довіра та псевдодовіра у спілкуванні.
72. Причини виникнення труднощів у спілкуванні.
73. Види бар'єрів в спілкуванні.
74. Дефектне спілкування: акцентуації характеру, ригідність, тривожність.
75. Деструктивне спілкування: обман, брехня, егоїзм; агресивно-конфліктна взаємодія.
76. Поняття конфлікту та його функції.
77. Механізми виникнення конфліктів.
78. Класифікація конфліктів.
79. Структура конфлікту.
80. Модель психологічного аналізу конфліктної взаємодії.
81. Типи конфліктних особистостей.
82. Техніки спілкування з конфліктними людьми.
83. Особливості вибору стратегії поведінки в конфліктній ситуації.
84. Спілкування в робочому колективі.
85. Проблема професійного вигорання.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Варій М. Й. Загальна психологія. Навчальний посібник / 2-ге видан., випр. і доп. - К.: «Центр учбової літератури», 2021.- 968 с.
2. Дуткевич Т. Загальна психологія. - К.: Центр навчальної літератури, 2021. – 388 с.
3. Загальна педагогіка. Лекції: навч.-метод. посібник для здобув. вищ. освіти першого (бакалаврського) рівня та освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра / уклад.: О. Бабакіна та ін.; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. – Харків, 2022. – 317 с.
4. Задорожна-Княгницька Л. В. Загальні основи педагогіки: навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта» / Л. В. Задорожна-Княгницька, І. Б. Тимофеева. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 192 с.
5. Основи психології: теорія і практика. Навчальний посібник/ О.О.Лазуренко, М.М. Матяш, Н.А.Тертична. – К., 2019. - 324с.
6. Філоненко М. Психологія спілкування Навчальний посібник / К. : Центр учбової літератури, 2018.- 224 с.

Додаткова:

1. Столяренко О.Б. Психологія особистості: навчальний посібник. Київ.: Центр учбової літератури, 2021. 280 с.
2. Загальна психологія: теорія та практикум. Навчальний посібник/ Ільїна Н., Мисник С. –К.: Університетська книга. – 2017. - 352с.
3. Історія психології: навч. посібник/ автор Н.А.Тертична. – К.: Книга-плюс, 2018. – 352 с.
4. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування/ О. Шевченко, І. Губенко, О. Карнацька. К.: Медицина. – 2018. – 312с.

5. Супрун М. О. Педагогіка: Підручник для духовних і світських закладів освіти / М. О. Супрун. – К.: КДА, 2018. — 400 с.
6. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник. – К. Ліра–К., 2020. – 564 с.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://pidruchniki.com/>
2. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича www.library.univ.kiev.ua
3. Наукова бібліотека Національного університету «Кієво-Могилянська академія» <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
4. Національна бібліотека України <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua/>